

Перспективна технологія спрямованого вирощування молодняку в молочному скотарстві

С.П. Панкєєв, к.с.-г.н., доцент, Ю.П. Пилипенко
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Джерело: Таврійський науковий вісник № 118, 2021 р.

Нині і в перспективі створити високопродуктивне молочне стадо, яке придатне для промислової технології, можна тільки в тому випадку, якщо буде вирішене питання спрямованого вирощування ремонтних теличок, підготовки їх до отелення, роздою первісток на основі прогресивних технологій і впровадження нових форм організації праці.

Рекомендована технологія спрямованого вирощування ремонтних телиць включає технологічну схему вирощування нетелей, чіткий план росту і розвитку молодняку в різні вікові періоди, норми годівлі тварин, схему випоювання телиць до шестимісячного віку, раціони годівлі ремонтного молодняку, розрахунки показників ремонту гурту і середньорічного поголів'я, рекомендації із забезпечення необхідних умов для інтенсивного вирощування високопродуктивних молочних корів.

В основу технології спрямованого вирощування телиць закладені закономірності росту і розвитку тварин у вікових періодах. Ставиться завдання забезпечити такі середньодобові прирости: 0-6 міс. – 700-730 г; 6-12 міс. – 580-610 г; 12-18 міс. – 530-555 г; 18-24 міс. – 440-445 г, живу масу молодняку в кінці кожного вікового періоду: 155-160; 260-265; 355-360; 440-445 (табл. 1).

Табл. 1. Технологічна схема вирощування нетелей

Періоди вирощування	Тривалість днів	Вікові періоди, міс.	Середньодобовий приріст, г	Приріст за період, кг	Жива маса в кінці періоду, кг
I	180	0-6	700-730	127-132	155-160
II	180	6-12	580-610	105-110	260-265
III	180	12-18	530-555	95-100	355-360
IV	180	18-24	445-470	80-85	440-445
Разом	720	-	580	407-427	-

Більш конкретну програму росту ремонтного молодняку відображає табл. 2. Після профілакторного періоду телиць утримують групами (по 10-12 голів). У групи необхідно відбирати тільки телиць близьких за віком і живою масою (різниця у віці не перевищує 7-10 діб, а за живою масою – 8-10 кг). Уже в цей період теличок привчають до

безприв'язно-групового утримання і до поїдання великої кількості об'ємистих кормів. Обов'язковою умовою є вільний доступ телят до води. У станках встановлюють автонапувалки. На одне теля необхідно 0,3-0,4 м² площі підлоги.

Табл. 2. План росту і розвитку ремонтного молодняку

Вік, міс.	Жива маса в кінці періоду, кг	Середньодобовий приріст, г
1	43	500
2	64	700
3	88	800
4	110	730
5	133	730
6	155	730
9	215	670
12	265	550
15	315	550
18	360	500
21	400	445
24	440	445

Усі корми, в тому числі молоко і його замітники, згодовують телятам двічі на добу. Схемою годівлі передбачається згодовувати до шестимісячного віку кожній телиці: молока незбираного – 300 кг, збираного – 545 кг, концентратів – 195 кг, сіна – 201 кг, силосу – 365 кг, коренеплодів – 40 кг, а влітку замість грубих і соковитих кормів – 1200 кг зеленої маси. Такий рівень і якість годівлі забезпечують до шестимісячного віку 610 корм. од. і 76 кг перетравного протеїну, що є ефективним для вирощування теличок.

Для забезпечення запланованого росту і розвитку ремонтного молодняку розроблена схема годівлі теличок до шестимісячного віку. Після молочного періоду ремонтний молодняк утримують групами в секціях (бажано по 50 голів у групах). Різниця у віці всередині групи не повинна перевищувати 15-20 діб, а за живою масою – 15-20 кг. У приміщенні на кожну ремонтну телицю припадає 3,0-3,5 м² площі підлоги, на вигул – 5-8 м², фронт годівлі складає 0,4-0,6 м на голову, що забезпечує вільний підхід тварин до кормів.

У стійловий період молодняку надається вільний вихід на вигульні майданчики, оскільки рух сприяє формуванню міцного організму. Особливо важливо в цей період організувати повноцінну годівлю тварин, що сприяє вирощуванню добре розвинутих тварин молочного типу. Достатня кількість поживних кормів у цей період забезпечує інтенсивність росту внутрішніх органів, м'язової і кісткової тканин.

До 10-місячного віку раціон молодняку поступово наближається до раціонів годівлі дорослої худоби; у цей період згодовується більше об'ємистих кормів. Раціональну годівлю молодняку організують на основі деталізованих норм. Щоб забезпечити заплановані середньодобові прирости і живу масу молодняку (у віці 18 міс. – 360-365 кг, у віці 24 міс. – 440-445 кг) на кожну телицю до 24-місячного віку необхідно згодувати, кг: концентровані корми – 991; молока незбираного – 300; відвійки – 545; соломи – 990; сіна люцернового – 1106; силосу кукурудзяного – 5710; сінажу люцернового – 2800; солі кухонної – 26; монокальцій фосфату – 26. Влітку зимові об'ємисті корми замінюють зеленими.

Усього на кожну телицю необхідно згодувати 3832 корм. од. З урахуванням науково обґрунтованих норм годівлі розробили раціон для теличок у віці 7-9; 10-12; 13-15; 16-18; 21-24 міс., наближені до умов півдня України.

Тварини, які досягли річного віку, формуються в наступну технологічну групу. Під час переведення телиць у групу 12-18 місяців їх індивідуально зважують, відстаючих у рості відділяють. Цей період вирощування характеризується тим, що інтенсивність росту і абсолютні прирости значно знижуються. Середньодобові прирости складають 500-550 кг, вкінці періоду – 450 г. Умови утримання бажано забезпечити безприв'язні (влітку і взимку з вільним виходом на вигульні майданчики). Розміри груп повинні бути не більше ніж 70-80 голів. Фронт годівлі складає 0,6-0,8 м/гол. Різниця у віці не повинна перевищувати 20-30 днів, а в живій масі – 15-20 кг. У цей період, як і в попередній, неможливим є зниження рівня годівлі, яке призводить до затримки росту тварин і негативно впливає на їхню масу і тип будови тіла.

Правильно організована годівля в цей період сприяє вирощуванню міцних, добре розвинутих тварин бажаного типу. Раціональним є вирощування теличок, яким згодують велику кількість сінажу і силосу, а влітку – зелених кормів. Суттєвим фактором є наявність сіна у раціоні.

Телиці у 15-16-місячному віці досягають статевої зрілості. Починаючи з цього часу, їх готують до запліднення. Проводять перегрупування, враховуючи вік і живу масу, утримують не більше ніж по 50 голів у групі. Відстаючих у рості відділяють в окремі секції і посилюють їхню годівлю для того, щоб у віці 17-18 міс. їхня жива маса була не меншою 360 кг. Цей вік і вагова кондиція є оптимальними для отримання розтелення первісток у 26-27 місяців, які забезпечують живу масу за першу лактацію 480-490 кг, а за третю – 520-550 кг.

Під час утримання на глибокій підстилці на одну голову припадає 3,5-4,0 м² площі утримання із фронтом годівлі 0,6-0,8 м/гол.

У стійловий період їм щоденно надають моціон на годівельно-вигульних майданчиках. Організація і проведення штучного осіменіння повинні регламентуватися загальним графіком роботи. Виявляють телиць в охоті на вигульних майданчиках двічі протягом доби – вранці і ввечері. Телиць в охоті направляють на пункт штучного осіменіння. За принципом великомасштабної селекції складають план групового підбору телиць для осіменіння спермою бугаїв певних ліній. Телиць запліднюють спермою бугаїв із рівнем продуктивності матерів не менше ніж 8000 кг молока жирністю не нижче 3,9%. Протягом 12 годин телиць утримують на прив'язі. Після запліднення через 2 місяці телиць перевіряють на тільність і переводять до гурту нетелей.

Щоб підготувати нетелей до отелення і перевірити молочну продуктивність первісток, у господарстві необхідно створити контрольний корівник. В умовах контрольного корівника здійснюють:

- досягнення живої маси нетелей до отелення на рівні стандарту I класу;
- привчання тварин до прийнятої в господарстві технології доїння і утримання;
- проведення стимулюючих дій на вимені нетелей шляхом масажу;
- організацію роздою первісток до високої продуктивності;
- проведення оцінки первісток за перші 90-120 днів лактації і визначення їх подальшого господарського використання;
- введення первинного зоотехнічного обліку за ознаками відбору.

Високопродуктивних корів можна отримати тільки під час організації правильного вирощування телиць, підготовкою нетелей до отелення і роздоюванням первісток. Це важливі прийоми в комплексі заходів для збільшення молочної продуктивності і підвищення племінних якостей порід великої рогатої худоби. Незадовільна підготовка нетелей до отелення і лактації призведе до передчасної вибраковки первісток, зниження племінних ресурсів порід молочної худоби. Тому тільки добре вирощування ремонтних телиць і старанна підготовка нетелей до отелення дозволяє отримати первісток із добре розвинутим вименем і високими надоями.

Нетелей після встановлення тільності необхідно сформувати в однорідні групи і забезпечити повноцінну годівлю відповідно до майбутньої продуктивності. Такий технологічний прийом є ефективним під час підго-

товки нетелей до отелення і лактації. Тільні тварини, що знаходяться в окремому гурті, ведуть себе спокійніше і краще використовують корми. За 3-4 місяці до отелення нетелей переводять на режим годівлі і утримання дійних тварин.

На прив'язному утриманні дійного гурту нетелей прив'язують у контрольному корівнику або виділяють в окремі виробничі групи, закріплюючи їх за досвідченими доярками.

На фермах із безприв'язним утриманням нетелей на 5-6-місячному тільності розміщують у спеціальних секціях. Під час підготовки нетелей до отелення важливе значення мають заходи, що сприяють розвитку молочної залози і організму тварини взагалі. Цього досягають шляхом масажу вимені в другій половині тільності, повноцінною годівлею і активним моціоном. На основі комплексної оцінки високопродуктивних первісток із хорошими морфологічними ознаками і фізіологічними властивостями вимені їх відбирають і комплектують в однорідні групи.

Цілеспрямована селекційно-племінна робота повинна забезпечити формування молочного гурту, що відповідає таким вимогам:

- ✓ термін господарського використання корів – 5 і більше лактацій;
- ✓ тривалість сухостійного періоду – 60 днів;
- ✓ тривалість сервіс-періоду – до 90 днів;
- ✓ початок виробничого використання корів – із 25-27-місячного віку;
- ✓ тривалість лактаційного періоду – 305 днів;
- ✓ потенціал за надоем – не нижче 3500-4500 кг і більше;
- ✓ вміст жиру в молоці – не менше 3,7%;
- ✓ жива маса нетелей у 6-7 місяців тільності – 450-460 кг, первісток – 490-500 кг, повноцінних корів – 520-550 кг;
- ✓ корови молочного типу будови тіла, що придатні до швидкого і повного машинного доїння без ручного додоювання;
- ✓ форма вимені – ванноподібна, чашоподібна і округла;
- ✓ відстань від дна вимені до землі – не менше 45 см;
- ✓ дійки середньої величини (6-8 см – довжина, діаметр – 2-3 см) циліндричної, конічної форми, не зближені і не дуже широко поставлені;
- ✓ частки рівномірно розвинуті, індекс вимені – 40% і більше;

- ✓ швидкість молоковіддачі у разових надоях – 6-7 кг і вище 1,6 кг/хв.;
- ✓ тривалість видоювання – не більше 7 хв.;
- ✓ повнота видоювання – не менше 90%;
- ✓ одночасність видоювання часток вимені двотактним апаратом – не більше 1 хв., трьохтактним – не більше 2 хв.;
- ✓ тварини міцної конституції з підвищеною стійкістю до інфекційних захворювань, з добрими відтворними функціями.

Рекомендуються такі нормативи обороту гурту в розрахунку на 100 корів, голів:

- отримання телят – не менше 90%;
- введення первісток у молочний гурт – 25-30%;
- бракування корів-первісток – до 20-25%;
- корів основного гурту – до 25-30%.

Створити тварин бажаного типу, що відповідають розробленим вище вимогам, можна лише дотримуючись усіх етапів системи селекційно-племінної роботи. Для цього необхідно:

- ✓ відбирати телиць від кращих корів гурту;
- ✓ забезпечити спрямоване вирощування ремонтного молодняку згідно розробленої технології;
- ✓ визначити оптимальний варіант розведення та організацію штучного осіменіння телиць;
- ✓ здійснити підготовку нетелей до отелення, розділ первісток і їх комплексну оцінку згідно рекомендацій.

Дослід і практика підготовки нетелей до отелення виявили, що проведення щоденного масажу вимені в другій половині тільності у поєднанні із дачею соковитих кормів забезпечує підвищення надою первісток на 15%. Правильна організація масажу нетелей сприяє формуванню чашоподібного, добре розвинутого вимені, придатного до машинного доїння.

Слід пам'ятати, що масаж вимені може дати позитивний ефект тільки під час правильного вирощування телиць і повноцінної годівлі нетелей. У період підготовки нетелей до отелення повинні дотримуватися таких вимог, як у годівлі повновікових сухостійних корів. Раціони повинні бути збалансовані за основними поживними речовинами, мікро- і макроелементами, вітамінами. Причому бажано дотримуватися однотипних раціонів як до отелення, так і після нього (у період роздою). Крім того, необхідно враховувати, що нетелям поживні речовини необхідні ще й для росту. Тому повноцінна і різноманітна годівля в період підготовки нетелей до отелення повинна бути головним правилом. 🐄

ЗМІСТ

НОВИНИ

2 Новини галузі

ЗДОРОВ'Я

- 4** Как контролировать интенсивность отрицательного энергетического баланса и его последствия у высокопродуктивных коров
- 6** Підвищуємо імунітет у ранній післятільний період
- 8** Раннє стирання зубів у молочної худоби
- 10** Закладаємо основу молочної продуктивності у транзитний період

ГОДІВЛЯ

- 13** Вплив стресу на здоров'я та продуктивність ВРХ
- 15** МИКОТОКСИНЫ и их влияние, профилактика и лечение молочного КРС
- 19** SILPRO для високої продуктивності корів
- 20** Стежимо за травленням та продуктивністю корів при холодному стресі
- 22** Лизунці PHYSIOlick незамінні для худоби

ТЕМА НОМЕРУ

- 24** Перспективна технологія спрямованого вирощування молодняка в молочному скотарстві
- 27** Повнозмішаний раціон для телят – модна тенденція або останній аргумент?
- 30** Потреби телят у поживних речовинах
- 32** Імунітет молочних телят
- 34** Особливості травлення у телят в молозивний та молочний періоди
- 36** Різні погляди на випоювання телят молозивом
- 38** Як моніторинг мікроклімату може покращити здоров'я телят
- 40** Рекомендації по утриманню телят взимку
- 42** Індивідуальні будиночки: як зберегти здоров'я та створити комфорт для телят

ТЕХНОЛОГІЯ

- 46** Що робити малим виробникам молока в умовах молочної кризи?
- 47** Охолодження молока за роботизованого доїння корів

Засновано і видається:

ТОВ «Видавництво «АГРО ПРЕС»
Адреса редакції: пр. Степана Бандери, 6, оф. 502, м. Київ, 04073
тел.: +38 066 9477383, <http://agro.press>

Журнал зареєстрований: **17.12.2018**

Реєстраційне свідоцтво: **КВ 23660-13500P**

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «АГРО ПРЕС» внесено до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
Свідоцтво серія ДК № 4881 від 14.04.2015 р.

Редакція:

Єфімова Ірина - директор видавництва, irina@agro.press
Єфімова Олена - головний редактор, elena@agro.press
Макаренко Алла - редактор, info@agro.press

Відділ реклами:

+38 095 3226262, info@agro.press

Відділ розповсюдження:

+38 066 9477383, peredplata@agro.press

Наклад: 2000 прим.

Друк: ТОВ «АРТ СТУДІЯ ДРУКУ»
м. Київ, вул. Попудренка 18, оф. 29, +38 (044) 223 14 65, asd@artprintstudio.com.ua

Проекти нашого видавництва:

Корми і факти

Щомісячний журнал

Птахівництво.ua

Щомісячний журнал

Відповідальність за достовірність опублікованої в журналі інформації несуть автори та рекламодавці. Думка редакції може не збігатися з думкою автора. Всі права належать засновнику та видавцю. Передрук і будь-яке використання матеріалів можливо лише з письмового дозволу видавця. Фотозображення надані безкоштовно замовниками, взяті з офіційних джерел або з фотобанків: www.shutterstock.com, pxhere.com, www.freepik.com.

Пересилаючи тексти, фотографії та інші графічні матеріали, відправник тим самим дає згоду, а також підтверджує згоду зображених на фотографіях осіб на публічний показ, відображення і розповсюдження надісланих текстів, фотографій та інших графічних матеріалів в «Журналі про корів». Відправник також надає право редакції журналу на будь-яку переробку фотозображень, редагування і скорочування текстів.